

TİRA MOLA

Arhavi'nin örf adetlerinden biri de şimdi unutulmuş olan ancak eski dönemlerde nişan ve düğünlerin vazgeçilmez eğlencesi olan "horoz isteme" geleneğidir.

Bu geleneğin uygulanmasında; nişanda erkek tarafı, düğünde ise kız tarafı yemeğe oturduğunda ilk iş olarak önlerindeki tabakları ters çevirirlerdi. Her düğünde bir gençler masası birde yaşlılar masası oluşturulurdu.

Her iki masada da birer sofrabaşı belirlenir ve karşı taraftan isteklerde bulunulurdu. En büyük ve pahalı taleplerden başlanır ve yaşlılarda birer tepsi laz böreği veya baklavası ile sonlanır ancak gençler masasında mutlaka en az bir horoz veya tavuk alınarak sonlanırdı.

Bu gelenekte masada oturanlardan biri tabağını düzeltir ve nişan/düğün sahibi de tabağa yemek koyarsa pazarlık sona ererdi.

Hatırladığım kadarı ile bu geleneğimizde yapılanları anlatıp tanıtmaya çalışacağım. Yazdığım metin daha da geniş anlatıma dönüştürülebilir.

Yemek masasına oturmadan yaşlılar masası bir sofrabaşı seçmiş olmalıdır. Yemek için masalara oturduğunda masadakiler önlerine konan tabakları ters çevirerek tabağa tahta kaşıkla vururlardı. Bu masaya yetkili birinin gelmesini istemek anlamına gelirdi. Yetkili kişi nişan veya düğün sahibi olurdu. Bu kişi konuşmak istemezse onun adına konuşabilecek yetkili bir kişi bu görevi yerine getirirdi.

Sofrabaşı: -Uzaklardan geldik. Davetinize katıldık. Bize ne ikramınız olacak. Bilelim isteriz.

Düğün Sahibi: -Hazırlığımız vardır..Tabaklarınızı açın da gelsin yemekler doyun iyice.Sizi aç bırakmayız elbette.

Sofra başı: -Bu kadar yaşlı var burada. Büyükler var masamızda. Buradaki her masadan ayrıcalıklı olacak, yiyeceklerimiz de isteklerimiz de.

Düğün Sahibi: -Deyin hele neler istersiniz. Biz neler verebiliriz. Siz Düğünümüzü şenlendirdiniz biz de isteklerinizi yerine getiririz. Sizleri ağırlamak ve eğlendirmek görevimizdir.

(Masada oturanların tamamı hep bir ağızdan):

Gelir mola, gelmez mola

Dana gelsin tira mola.

Düğün Sahibi: - Bir dana ocak batırır. Çocuklara ne yedirir onlara sütü nasıl buluruz? Ağır geldi isteğiniz Makul olsun dileğiniz

Sofra Başı: Eh madem bahane var öyleyse diyelim biz de:

Gelir mola gelmez mola

Koyun gelsin tira mola.

Düğün Sahibi: -Ağalar bu mevsimde bu memlekette size nerden bir koyun bulalım. Biraz daha makul isteyin bizi de zora koşmayın.

Sofra Başı: - Pekiyi pek ala öyleyse diyelim biz de

Gelir mola gelmez mola

Keçi gelsin tira mola.

Düğün Sahibi: -Etmeyin ağalar keçiler bu mevsimde tümnden yaylalarda. Biraz daha makul bir şey isteyin bizi üzmeyin ki biz de sizi üzmeylem.

Sofra Başı: -Düğünümüz var dediniz, geldik uzak yollardan. Yollar yormadı bizi ama siz yorarsınız bizi burada. Diyelim biz de

Gelir mola gelmez mola

Horoz gelsin tira mola.

Düğün sahibi: -Ağalar beyler ben şimdi size versem bir horoz gençler masası neler ister acaba bilemem. Hepiniz yaşını almış insanlarsınız size özel bir tepsi laz böreğim var, gelin anlaşalım bekletmeyelim davetlilerimizi.

Sofra Başı: Hem düğün yapar hem de böreğimiz var dersiniz. Baklavasız böreksiz düğün mü olur a dostlar Bizler uzatmayalım bari herkes bekliyor. Gelsin bakalım bu özel börek nedir, nasıldır görelim.

**Gelir mola gelmez mola
Börek gelsin tira mola.**

Börek tepsi alkışlarla yaşlılar masasına gelir ve hemen peşinden gençler masası aynı şekilde nişan/düğün sahibinden isteklerde bulunurdu. Gençler masasındaki pazarlık daha zorlu olurdu.

Burada nakarat dışındakiler benim yazmaya çalıştığım senaryo. Konuşmalar sofra başı ve düğün/nişan sahibinin yetenek ve birikimi kapsamında şekillenmektedir. Doğaçlama konuşma zorunluluğu nedeni ile bu konuşmaları yapacak kişiler önceden belirlenirdi. Gençler masasında alınan canlı horoz yeddi emine (güvenilir kişi) verilir ve düğün sonunda gençler masasının sofra başı tarafından yeddi eminden alınarak götürülürdü.

Bu gelenek eğlencelerde hoş vakit geçirmek, eğlenceye katkı vermek amacı ile yapılırdı. Hiçbir zaman düğün sahibini zora sokmak ve ona maddi külfet olma amacı taşımazdı.

Tüm güzel geleneklerimiz gibi bu geleneğimiz de unutulmuş olup günümüzde yöremizde de bile yapılamamaktadır.

Kemal ÖZBIYIK MART 2007 ANKARA